

За якість та безпеку життя! • For Quality and Safety of Life!

Університетський КУР'ЄР

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Газета виходить з вересня 1956 року

№7-8 (1963-1964) 29 вересня 2014 року

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

ДО ВАРШАВИ - З РОБОЧИМ ВІЗИТОМ

На запрошення керівництва Варшавського університету наук про життя з робочим візитом у цьому провідному польському вищій побудувала делегація НУБіП України на чолі з ректором С.М. Николаєнком.

Варшавський університет наук про життя - наш давній і надійний партнер: вже більше десяти років нас пов'язують дружні стосунки. Тож нинішній візит очільника нашого університету став ще одним кроком по їх зміцненню.

Гості з України взяли участь в інавгурації нового навчального року у польському університеті. Програма візиту передбачала також більш детальне знайомство з структурою цього вишу та його підрозділами.

Керівники обох університетів - Алоїз Шиманський та Станіслав Николаєнко - обговорили співпрацю в рамках спільних міжнародних проєктів, зокрема розробці плану по реалізації завдань проєкту QANTUS за програмою TEMPUS. Мова йшла і про розробку нових проєктів, спрямованих на модернізацію підготовки фахівців, а також тепличного господарства тощо.

Детальніше про реалізацію вже існуючих і цюроно започаткованих проєктів читайте в наступних номерах "Університетського кур'єра".

Наш кор.

ЖИТТЯ ЯК ЗАХОПЛЕННЯ

ДВЕРІ... В КАЗКУ

Ви бачили двері в казку? Ну, хоча б колись, в дитинстві? А в реальності знайти їх можна тут, на кафедрі анатомії ім. академіка В.Г. Касьяненка: ведуть вони в кафедральний музей, якому вже більше чверті віку. І чимось нагадують старшому поколінню, тому ж таки фанату музейної справи, завідувачу кафедри Олегу Мельнику, декоративні з чудових екранізацій казок: Олександра Роу.

І сьогодні музей не залишає байдужим жодного відвідувача. При тому, що їх тут буває багато, і не лише з України, думки їх збігаються: такого гарного і цінного музею у вишах вони ще не бачили. Адже тут зуміли поєднати форму, зміст і естетику.

Мабуть, не знайдеться на теренах колишнього Радянського Союзу чи й далекого зарубіжжя ветеринарного чи медичного вишу, в якому б на кафедрі анатомії не було б свого музею. Та всі вони призначені лише для навчального процесу.

Принципова ж відмінність творіння учнів і послідовників академіка В.Г. Касьяненка від інших подібних музеїв у тому, що це не тільки і не стільки навчальний, скільки повчальний науковий загальнобіологічний музей з високим рівнем і оформлення, й експозиції. Уже біля входних дверей не можна не зупинитись, аби не помилуватись їх оформленням: майстерно різьблені двері з зображенням герба кафедри, обабіч - теж вирізьблені людина та її скелет. Не подумайте чогось: просто анатомі сповідує принцип "вивчаючи мертве, пізнаємо живе", от і винесли його на загальний огляд. А на виході око вабить чи то прасловянське яйце-райце, чи то українські писанки вкупі з незмінними атрибутами козака Мамаю.

Закінчення на стор. 8

1 ВЕРЕСНЯ

У ГОЛОСІЄВІ ЗАПАНУВАЛА ОСІНЬ, а з нею й 1 вересня прийшло

У НУБіП України розпочався новий навчальний рік. І старт йому дали традиційне свято День знань та урочиста посвята в першокурсники.

5879 тисяч молодих людей влилися цього року до лав студентства нашого вишу, одного з найбільших у Східній Європі. Всі вони - і бакалаври, і магістри, - їх батьки, численні гості зібралися на університетському стадіоні, над яким майорів прапор України. Почесне право підняти його під державний гімн було надане студентам трьох факультетів - Денису Волощуку (економічний), Вікторії М'ялук (захисту рослин), Богдані Федчук (юридичний).

Саме до нового студентського поповнення в першу чергу і звернувся ректор С.М. Николаєнко, який привітав молодь і увесь колектив з початком нового навчального року та Днем знань.

Вітання від ректора...

- Великий Шевченко заповідав: "Учітесь, читайте, і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь!" У НУБіП України є чому навчати і є кому навчати. За 115 років існування університету тут підготовлено понад 110 тисяч висококваліфікованих фахівців! Серед них - видатні вчені, політики, керівники держави, знані організатори аграрного виробництва, талановиті підприємці. Нині університет готує фахівців за 45 магістерськими спеціальностями, а підготовка бакалаврів ведеться за 29 напрямками. Все це забезпечує науково-педагогічний колектив, у якому працюють 29 академіків, 335 докторів наук і професорів, близько 1400 доцентів, кандидатів наук. Все більше предметів викладаються іноземними мовами.

НУБіП України підтримує великі міжнародні зв'язки, є членом Європейської асоціації університетів наук про життя. Тут реалізуються майже 50 міжнародних програм. Наші студенти мають унікальну можливість, навчаючись у 7 знаних університетах світу, отримувати подвійні дипломи.

Нещодавня конференція трудового колективу НУБіП України схвалила програму розвитку університету "Толосіївська ініціатива - 2020". Реалізація цього стратегічного документу дозволить колективу подолати ті негаразди, які ще є нині, закріпитись в п'ятірці кращих університетів України, втримати міжнародне визнання, підтвердити високий статус національного і дослідницького.

Сьогодні Україна переживає важкі часи. Північна сусідка розв'язала справжню війну на її східних кордонах. Та ми вистоїмо! Україна була, є і буде. Бо такого народу, такої молоді, як у нас, немає ні-

де в світі. Нам потрібен мир і спокій, а працювати ми вміємо і можемо...

Очільник університету запевнив Президента України, парламент, уряд, всю українську громаду: колектив НУБіП України зробить все можливе, щоб виконати усі поставлені перед ним завдання. Ректор подякував присутнім на святі батькам за мудре виховання дітей, що і дозволило їм зробити правильний життєвий вибір - стати членами дружньої університетської сім'ї НУБіП України. А студентів закликав до якісного навчання, пізнання культурної і наукової спадщини Києва і країни. Адже знання - це скарб, а навчання і творчість - ключ до нього.

...гостей свята...

Від імені міністра освіти і науки України з вітальним словом до першокурсників звернувся начальник управління роботи з персоналом та керівними кадрами МОН М.І. Легенський.

Закінчення на стор. 2

1 ВЕРЕСНЯ

У ГОЛОСІЄВІ ЗАПАНУВАЛА ОСІНЬ

Закінчення. Поч. на стор. 1

Серед почесних гостей Дня знань були і народні депутати - голова комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин Г.М. Калетнік, голова підкомітету з питань оподаткування непрямыми податками (крім акцизного податку) комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики С.А. Терехін. Разом з ними на гостьовій трибуні були віце-президент НААН України М.І. Башенко, радник прем'єр-міністра України, голова Української аграрної конфедерації Л.П. Козаченко, Герой України О.О. Омельченко, ігумен Фотій, митрофорний протоієрей Юрій Бойко. Вони вітали першокурсників, їх батьків з тим, що вони вірно обрали місце навчання. Підтвердження цьому - випускники минулих років, багато з яких сьогодні очолюють державні підприємства і приватні бізнесові структури, розбудовують Українську державу, її аграрний сектор. Це інформаційні технології та агробізнес. І кожен виступ завершувався однаково: "Слава Україні!" та знаходив вдячний патріотичний відгук аудиторії - "Героям слава!".

... і мистецьких колективів

А завершував офіційну частину культурно-мистецький блок дійства, до якого залучили численні аматорські колективи і знаних виконавців університету. Серед них - заслужений працівник культури Ярослав Михайлович, заслужені артисти Наталія Шелешницька і Роман Рудий. Першокурсники та гості свята аплодували також улюбленим публіки Дмитру Андрійцю та Ірині Горго. Концертні програми представили і вокальні ансамблі "Октава" та "Амеро", академічний хор, танцювальні колективи "Чарівність" і "Сузір'я DANCE", народний ансамбль пісні і танцю "Колос" імені Станіслава Семеновського. Традиційним учасником свята був ансамбль барабанщиків Ірпінського економічного коледжу "Літаври". Свою майстерність також продемонстрували спортсмени і фізкультурники університету.

Студентські символи

Даниною пам'яті жертв Другої світової війни та героїв Небесної

Сотні стало покладання квітів та гірлянди на меморіал викладачам і студентам університету в Голосієві та Майдані Незалежності.

А потім першокурсникам вручали незмінні атрибути Дня знань - символічні Ключ до знань, залікову книжку і студентський квиток. Цю місію виконали ректор С.М. Ніколаєнко, перший проректор І.І. Ібатулін та проректор з навчально-виховної роботи С.М. Кваша. Вони теж колись були студентами...

Символічну ж Чашу знань запалили студенти трьох факультетів - Віталій Линець (комп'ютерних наук та економічної кібернетики), Катерина Шишанова (екології і сталого розвитку) та Катерина Мельник (садово-паркового господарства та ландшафтної архітектури).

Свята без відзнак не буває

А яке ж свято без нагород, присвоєння почесних звань НУБіП України? Цьогоріч їх присвоєно трьом іноземним вченим. Так, диплом і регалії почесного доктора отримав ректор Чеського університету наук про життя (Чеська Республіка) Юрій Балік. Почесними професорами стали проректор Вроцлавського університету наук про життя та навколишнє середовище (Польща) Аліна Велічко, завідувач кафедри економіки Приморського університету м. Копер (Словенія) Стефан Бойнец. Вони багато зробили для розбудови та подальшого розвитку нашого вишу. Так, пан Балік повідомив: його університет вже виділив 13 стипендій для наших студентів, яких вже чекають у Чехії на навчання. А пані Велічко надала суттєву допомогу на відбудову 3-го навчального корпусу. До речі, за її словами, Польща виділила 100 стипендій для молодих українців, які мешкають в зоні бойових дій на Сході України, і не тільки це.

Традиційно відзначали і працівників університету. Звання "Заслужений професор НУБіП України" присвоєно професору кафедри обліку, аналізу та аудиту Л.К. Суку, "Заслужений науково-педагогічний працівник НУБіП України" - доцентам Н.Г. Батечко (кафедра вищої та прикладної математики), М.Ф. Безкровному (кафедра аграр-

ного консалтингу та сервісу), старшому викладачеві кафедри фізичного виховання І.В. Владіміровій, завідувачам кафедр Н.М. Сороці (паразитології та тропічної ветеринарії), Л.А. Чекалю (філософії), Б.Є. Якубенку (ботаніки). Заслуженим науковим працівником НУБіП України став доцент кафедри птахівництва та дрібного тваринництва М.І. Ліхтер.

Не забули і про педагогів регіональних навчальних закладів. Заслуженими педагогічними працівниками НУБіП України стали заступник директора Ірпінського економічного коледжу Н.В. Ільченко, викладач спеціалізації Немішайського агротехнічного коледжу С.П. Савчук, завідувач економічного відділення Заліщицького аграрного коледжу ім. Є. Храпливого Л.В. Стрільчук, заступник директора Бобровицького коледжу економіки та менеджменту ім. О.Майнової Н.О. Шаповал.

Дипломи заслужених працівників вручили черговій навчальному корпусу № 11 Є.І. Басалай, викладачу Бережанського агротехнічного інституту Я.В. Білому, методисту заочного відділення лісогосподарського факультету І.І. Бобошко, селекціонеру з в.о. оператора з штучного осіменіння тварин ВП НУБіП України М.А. Григоренко, завідувачу бібліотеки Боярського коледжу екології і природних ресурсів А.В. Дубас, провідному фахівцеві навчального відділу НУБіП України О.М. Івановій, трактористу-машиністу навчально-дослідного господарства "Ворзель" О.С. Карасевичу, заточнику деревообробного інструменту Боярського деревообробного цеху Боярської ЛДС В.М. Курелчуку, бібліотекарю Бережанського агротехнічного інституту О.В. Михайлишиній, старшому лаборанту кафедри комп'ютерних мереж і телекомунікацій Л.М. Михайловській, тваринниці НДГ "Великоснітинське ім. О.Музиченка" П. Римар, муляру ремонтно-будівельної бригади НУБіП України В.А. Свєрдюку, начальнику інформаційно-обчислювального центру В.М. Теплюку, начальнику відділу кадрів НУБіП України В.М. Шаповал.

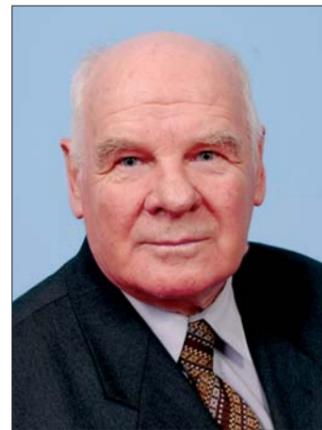
Н.Чехлова

ДОРОГИ СТАРШИХ ПОКОЛІНЬ

По закінченні урочистостей наші кореспонденти звернулися до "новоспечених почесних" з проханням коротко розповісти про себе. Адже, щоб отримати диплом заслужених працівників університету, потрібно пропрацювати тут не менше тридцяти років. Подумати тільки - ледь не третину століття!

Н.І. Батечко:

- Я прийшла в університет в 1989 році за розподілом як молодий спеціаліст. Зарахували на посаду асистента кафедри вищої математики. У 1992 році стала кандидатом фізико-математичних наук, тож згодом обійняла посаду доцента. Деякий час працювала в.о. начальника відділу магістратури. А потім розпочалася в моєму житті така собі "сторінка декана" - спочатку педагогічного факультету природничо-гуманітарного ННІ, а згодом - факультету підготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів агропромислової і природоохоронної галузей ННІ післядипломної освіти. Зараз працюю над докторською дисертацією...

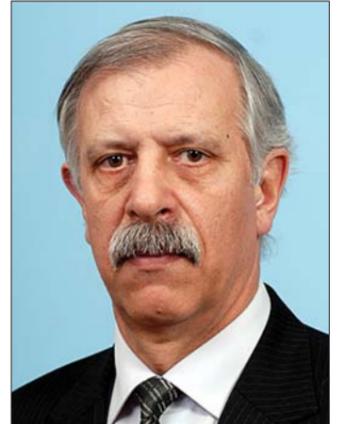

В.К. Сук:

- Моє життя пов'язане з університетом ще з 1978 року. Тоді я, молодий кандидат економічних наук, перейшов з Українського науково-дослідного інституту економіки і організації сільського господарства ім. Шліхтера, де працював старшим науковим співробітником, на кафедру бухгалтерського обліку УСА. З тих пір і працюю тут, на вже давно рідній для мене кафедрі - спочатку доцентом, а згодом, після захисту докторської, професором, завідувачем, знову професором...

Б.Є. Якубенко:

- Я родом з селянської родини, тому і виш обрав відповідний - Українську сільськогосподарську академію, яку і закінчив за фахом агрохіміка. В житті спробував всякої праці - був і агрохіміком колгоспу на Київщині, і головним агрономом. Та все ж тягнувся до науки. Ще будучи аспірантом, почав працювати асистентом кафедри ботаніки. Потім здобув кандидатську ступінь, обрали доцентом кафедри. А згодом - і завідувачем. Спробував себе і як директор ННЦ біології рослин та технології. Захистив докторську, здобув ступінь доктора біологічних наук, став професором. І все - на рідній кафедрі біології нашого університету, з яким, як бачите, пов'язав усе своє життя...

В.М. Шаповал:

- Я працюю в університеті ось вже 31 рік. Розпочинала як старший лаборант кафедри народної творчості та культури, потім перейшла до навчальної частини - провідним спеціалістом. А у 2000 році очолила відділ кадрів. Тобто знаю і університет, і люди, які його формують та змінюють...

В.А. Свєрдюк:

- Скільки себе пам'ятаю, все мурую. Здається, пів Києва збудував, коли працював у "Київміськбуді". Ну, пів міста - це забагато, але доклав рук не до одного десятка будинків, особливо в центрі столиці. А у 1984 році перейшов у будівельну бригаду в університет, і з тих пір ось вже тридцять років будую вже тут. Що головне в нашій роботі? Те, що і в інших - любити свою справу.

НОВИНИ З ТЕХНІЧНОГО ННІ

Олексій КОЛОТУРСЬКИЙ: "...конкурувати на полях не лише за покупця, але й за розум нашого студентства..."

16 вересня в університеті пройшло під знаком навчально-наукового технічного інституту. Та, думається, ця дата і може зрештою увійти в аннали вишу під такою назвою - День технічного ННІ.

Але про все по порядку.

Розпочалося свято зі знайомства ректора університету професора С.М. Ніколаєнка з колективами і можливостями кафедр інституту. Всього їх сьогодні налічується 12, і потенціал у них доволі значний. Сьогодні, коли в університеті ставлення до технічної політики суттєво змінилося на краще, він має бути задіяний "на всі сто". Науковцям кожної з кафедр було що показати очільнику університету. І зацікавити його як інженера, який розуміється на технічних новинках. Демонструвалися обладнання, навчально-методичне забезпечення, наукові праці, зокрема, в цитованих виданнях. Дуже приємно, що в деяких наших колег індекс цитування за Хіршем сягає 7,5-8.

Вчені лабораторії нанотехнологій продемонстрували свої останні розробки. Так, колоїд срібла - унікальний бактерицидний препарат,

замінник антибіотика. За його допомогою можна лікувати опіки та обробляти рани. А ще - очищувати забруднену воду. Як повідомив завідувач кафедри К.Г. Лопатко, незабаром цей препарат матиме у своїй аптечці кожен боець в зоні АТО.

Дуже приємно, що до наукової роботи на кафедрах залучається студентська молодь. Її розробки теж були запропоновані увазі гостей. Наприклад, другокурсник В. Самченко спроектував комітаційну модель біогазової установки. На увагу заслуговують призові місця наших студентів на Всеукраїнських конкурсах наукових робіт.

А коли знайомство з кафедрами закінчилося, з очільником університету зустрілися студенти та їх педагоги. В ході зустрічі ректор вже вкотре звернувся до потенційних можливостей програми розвитку університету "Голосіївська ініціатива - 2020", звернув увагу на необхідності поліпшення якості навчання. Кожен студент, наголосив він, повинен зрозуміти: лише повсякденний пошук, наполеглива праця та навички самовдосконалення забезпечать успіх. І без бажання навчатися в університеті робити нічого. А щоб полегшити цей процес, готується на-

рада завідувачів кафедр. Одне з питань, яке планується розглянути, - недопущення позастатутних відносин. Їм не місце в національному дослідницькому університеті.

Органічним продовженням Дня технічного ННІ стало відкриття виставки новітньої сільськогосподарської техніки.

Ще влітку внутрішній периметр 11-го навчального корпусу почали готувати до цієї події. І нинішній облаштований виставковий майданчик цілком відповідає своєму призначенню. Сьогодні тут представлено новітню техніку вітчизняних та закордонних виробників. Вона не тільки слугує виставковими експонатами, а й працює на полях навчально-дослідних господарств НУБІП України. Зараз основні польові роботи вже завершено, тож ці трактори, оприскувачі, розкидачі тощо тимчасово можуть "відпочити" на виставці.

Тут - трактори найбільшої машинобудівної компанії "Джон Дір Україна" і компанії Versatile (яка надала на виставку ще й дойльну установку Dairymaster), техніка від найбільшого дилера виробників сільськогосподарських машин "АМАКО". Україну ж представляє продукція компанії АСА "Астра", ВАТ "Хмельницькийсільмаш" і "Богуславська СІГ", ДП "Агромаш", чернігівського заводу "ТАН", "Південмашу" тощо.

На відкритті виставки зібралися науковці, викладачі, студенти технічного ННІ, представники вищезгаданих компаній-виробників. Дуже приємно, що серед їх керівного складу багато випускників нашого університету. Саме за сприяння та підтримки генерального директора "Джон Дір

Україна" І.В. Кутового та директора департаменту Ю.О. Романюка, генерального директора "АМАКО" Р.М. Осадчого, а також комерційного директора Versatile О.В. Колотурського, заступника директора ННЦ "ІМЕСІ" В.Г. Мироненка і стала можливою організація цього заходу. Кожному з них було надане слово. І всі вітання об'єднувало одне: нинішнього інженера чи конструктора просто неможливо уявити без знання сучасної техніки і технічної думки. Ознайомити з цим сучасне студентство технічного ННІ і є задачею №1.

І ось - урочиста мить: ректор С.М. Ніколаєнко перерізає стрічку.

Ми започаткували гарну справу - виставку новітньої сільськогосподарської техніки, зазначив він. І це - тільки початок. Місця на виставковому майданчику ще вистачає, тож незабаром його заповнить і техніка інших виробників. В цьому зацікавлені обидві сторони, адже конкуренція зростає, а інженер на виробництво має йти підготовленим. Як сказав після урочистостей О.В. Колотурський: коли фірми-виробники конкуруватимуть на полях не лише за покупця, але й за розум нашого студентства - це прекрасно.

В. Обрамбальський

НАУКА МОЛОДА

ЛАБОРАТОРІЯ ПРЕСТИЖУ

Саме так - лабораторією престижу - називають міжнародну науково-дослідну лабораторію біосенсорик, яку нещодавно було урочисто відкрито в НУБІП України. Вона увійшла до структури НДІ рослинництва, ґрунтознавства та сталого природокористування.

Відтепер ми стали ближче до сучасних експериментальних досліджень і можемо зробити свій внесок у розвиток ефективних методик експрес-діагностики стану рослин, тварин і всього довкілля.

Біосенсорика, як новий науковий напрям, в нашому університеті почала активно розвиватися з 2006 року - на кафедрі молекулярної біології, мікробіології та біобезпеки. Звідтоді молода команда дослідників на чолі зі знаним вченим - лауреатом премії ім. О.В. Палладіна НАН України професором М.Ф. Стародубом - проводить фундаментальні та прикладні дослідження, спрямовані на розробку нового покоління ефективних біомаркерних біосенсорів, пошук найбільш адекватних варіантів штучних селективних мембран для заміни біологічного чутливого шару в сенсорних пристроях. Досліджувалися також особливості біологічних ефектів наночастинок металів та їх наноконструктивів, тривав пошук ефективних і екологічно обґрунтованих шляхів використання останніх для вирішення ряду практичних завдань, підходів до обробки посівного матеріалу з використанням фізичних факторів для попередження грибних уражень на стадії розвитку рослини та ін.

Молоді співробітники лабораторії розробляють та впроваджують у

масове виробництво експресні методи аналізу, працюють над створенням базових алгоритмів безпосередньої та віддаленої оцінки стану рослинних масивів, виходячи з інтенсивності фотосинтезу, для своєчасного прийняття тих чи інших заходів, аби запобігти небажаним наслідкам. Вони також працюють над розробкою способів виявлення грибкових уражень рослин та мікотоксинів у продуктах та кормах, діагностикою вірусного лейкозу корів і експресним визначенням якості молока, оцінюють рівень забрудненості продуктів харчування патогенними мікроорганізмами (сальмонелли та ін.).

Результатом тривалої та копіткої роботи і стало створення відокремленої лабораторії, яка продовжує тематику наукової діяльності і активно співпрацює з колегами з Швеції, Франції, Італії, Великої Британії та інших країн. Наприклад, європейська програма "BIOSENSORS-AGRICULT" передбачає майже 30-місячне стажування молодих дослідників за кордоном. К.Є. Шаванова, Н.Ф. Слишук, Ю.О. Огороднійчук, Р.В. Сонько вже попрацювали в ла-

бораторіях університетів "Санта Доміна" (м. Перпіньян і м. Монпельє, Франція) та м. Лінчепінг (Швеція).

Вся фундаментальна робота з даної тематики опублікована за кордоном у 8 монографіях, більше 100 (!) статтях у міжнародних цитованих наукових журналах. Залучені до досліджень студенти підготували та успішно захистили 24 бакалаврські і магістерські дипломні роботи, а п'ять з них продовжили навчання в аспірантурі. Колектив лабораторії успішно виконав трирічні наукові завдання з міжнародної програми НТЦУ "Розробка і підготовка до серійного виробництва інтелектуальних біосенсорів і методичного забезпечення для експрес-діагностики стану рослин в умовах прецизійного землеробства".

- Сьогодні на базі лабораторії виконуються дослідження за декількома міжнародними грантами, - розповідає керівник робіт професор М. Ф. Стародуб. - Це "Розробка імунного і аптасенсора для виявлення патуліну в харчових продуктах" (Україна-Франція), "Реєстрація міжмолекулярних взаємодій з використанням біосенсорних

систем" (Україна-Росія), "Development of Nanotechnology Based Biosensors for Agriculture BIOSENSORS-AGRICULT". За рахунок цих грантів придбали необхідне базове устаткування - фітокамери, мікроскоп, центрифугу, хемілюмінометр, фотоколориметр, рН-метр, ППР-пристрої, портативні фотометри "Флоратест" та інші.

А нещодавно лабораторія отримала ще один міжнародний грант - у рамках програми НАТО "Наука заради миру" з бюджетом 145 тисяч євро. Від України ініціатором і безпосереднім керівником проєкту стала науковий співробітник К.Є. Шаванова. До речі, випускниця факультету екології та біотехнології, ще зі студентських років мала неабиякий хист до науки, тому неодноразово отримувала нагороди саме за наукові досягнення. Катерина - тричі лауреат університетського конкурсу "Студент року" в галузі природничих наук, лауреат премії

Президента України для молодих вчених, стажувалася в університетах США, Німеччини, Швеції, Литви. Тепер вона та її колеги спільно з науковцями з Угорщини, Великої Британії, Ізраїлю та Франції проводять дослідження з розробки оптичних біосенсорів для детекції біотоксинів.

Окрім закордонних проєктів, в лабораторії біосенсорик проводяться наукові дослідження на замовлення Міністерства освіти і науки України ("Розробка нового покоління інструментальних аналітичних засобів на основі принципів нанобіотехнології і біосенсорик для забезпечення системи біобезпеки"), підтримують зв'язки з університетами та науковими інститутами України в плані розвитку фундаментальних аспектів біосенсорик та впроваджують отримані результати в практику.

А. Карп'юк, аспірант

ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР ДОПОМОГИ БІЙЦЯМ АТО

В університеті створено громадський центр допомоги бійцям АТО. Його головне завдання - збір продуктів харчування тривалого зберігання, теплих речей, засобів захисту і гігієни тощо. Пам'ятаймо: суверенітет держави захищають багато добровольців і бійців Збройних Сил України з числа членів нашого колективу. На небайдужих чекають у гуртожитку № 9 (вул. Генерала Родимцева, 1).
Контакти центру: (044) 257-81-79; внутрішній тел. - 61-79.

ПАРТНЕРСТВО

АКТИВІЗУЮЧИ СПІВПРАЦЮ З НАЦІОНАЛЬНОЮ АКАДЕМІЄЮ АГРАРНИХ НАУК

Нещодавно колектив НУБіП України вітав академіка Я.П. Гадзала з обранням на посаду президента Національної академії аграрних наук України. А вже днями Ярослав Михайлович завітав до нашого університету з робочим візитом.

З очільником НААН України зустрілися ректор університету С.М. Ніколаєнко та перший проректор І.І. Ібатулін. Вони обговорили стан аграрної галузі і вірогідні шляхи його поліпшення, перспективи співробітництва науковців академії та нашого університету. До речі, ці питання знайшли своє відображення у програмі розвитку університету "Голосівська ініціатива - 2020".

Сторони домовилися, що в жовтні на спільному засіданні вченої ради НУБіП України та президії НААН буде розглянуто і затверджено план співпраці.

О. Наконечна

ТОЧКИ ДОТИКУ ПЕДАГОГІВ

В університеті побувала представницька делегація Національної академії педагогічних наук України на чолі з її президентом - академіком В.Г. Кремем. Нашими гостями були також віце-президент НАПНУ А.М. Гуржій та ректор Університету менеджменту освіти В.М. Олійник. Мета таких зустрічей - це практична конструктивна робота у щирій, невимушеній атмосфері.

В.Г. Кремь привітав С.М. Ніколаєнка з обранням на посаду ректора НУБіП України, а колектив університету - з тим, що новий керівник за своїми діловими і людськими якостями може не тільки успішно керувати цим славетним вишем, а й дати новий поштовх для його розвитку. Очільник НАПНУ говорив про потенційні можливості співпраці академії з нашим університетом. На жаль, регулярною їй на сьогодні не назвеш, але перспективи для цього є.

Він представив структуру НАПНУ, розповів про інститути і підрозділи, що входять до її складу. Для нас найбільш перспективним виглядає Інститут вищої освіти. Якщо врахувати наявність в університеті педагогічного факультету і кафедр відповідного спрямування, а також те, що тут працюють вісім докторів педагогічних наук (і ще троє навчаються в докторантурі), - точки дотику є. І не одна. Наприклад, ними можуть стати одноденні семінари, які академія може організувати для керівників вищих навчальних закладів. З цієї пропозицією він вже звернувся до міністра освіти і науки.

Зараз НАПН України аналізує весь зміст середньої освіти - всі підручники, їх відповідність вимогам європейських практик, а також здатність засвоєння учнями матеріалу, психологічне сприйняття тощо. За результатами буде підготовлено аналітичний огляд і відповідні рекомендації. Ця робота важлива і для нашого університету. Адже школярі, яких це стосується сьогодні, - завтра можуть стати нашими студентами.

Академія видає багато друкованих видань. Одне з них - "Енциклопедію освіти" - В.Г. Кремь і передав у бібліотеку університету. А бюст Тараса Шевченка, який гості подарували колективу, займе своє місце у нашому музеї. Запорукою подальшої співпраці стала пропозиція підписати рамкову угоду між НУБіП України і НАПН.

Д. Рудень

ГОСПОДАРЮЄМО

ПОВЕРНІМО 3-МУ КОРПУСУ МОЛОДІСТЬ!

До редакції газети "Університетський кур'єр" часто звертаються викладачі і співробітники практичного всіх навчально-наукових інститутів з питанням: коли ж розпочнеться відбудова 3-го корпусу? Його ми і переадресували проректору з навчально-науково-виробничих питань розвитку і адміністративно-господарської діяльності В.В. Іщенку.

Щоб розмова ця була більш предметною, Валерій Васильович запросив нашого кореспондента на завод "ЮТЕМ", що у селищі Буча на Київщині, де зараз закінчують виготовлення металокожухів для перекриття даху корпусу.

— Чому саме "ЮТЕМ"?

— По-перше, це завод з хорошою виробничою репутацією. Він ще за радянських часів працював на атомну енергетику, забезпечував потреби АЕС. Саркофаг на Чорнобильській АЕС - це теж "ЮТЕМ". Думаю, кращої характеристики не придумаєш. І, по-друге, він надійний партнер з керівництвом якого ми навіть за нинішніх скрутних умов фінансування знаходимо спільну мову.

Зараз тут завершується виробництво шістнадцяти 22-метрових ферм перекриття, які "понесуть" дах 3-го корпусу. Виготовляються вони за останніми технологіями. До речі, кошти - мільйон шістсот тисяч гривень - на це виділив благодійний фонд університету.

Паралельно з монтажем металокожухів розпочнемо вкривати покрівлю металоочеревицею.

— Кажуть, що були якісь проблеми з металом?

— Дійсно, були. Адже на Сході України зараз ідуть бойові дії, і поставки металу потрібної нам марки припинені. Але за допомогою наших партнерів ми знайшли вихід із ситуації.

— А що з технічною документацією? І як справи власне на будівельному майданчику корпусу?

— Стосовно першого. Вже розпочато підготовчі роботи щодо другого етапу проєктування з відновлення корпусу. Проєкт з відбудови пройшов державну експертизу, і 10 вересня ми отримали останній дозвіл. А якби ми отримали його хоча б в червні? Правильно, дах би вже стояв!

А щодо другого, то днями ми повністю вичистили будівлю від сміття, готуючи її до ремонту. Загалом, звідти вивезено 180 тонн буді-

вельних відходів, враховуючи і покривні вогнем пожежі металеві балки. Нинішні конструкції важать удвічі менше, відповідно зменшаться і навантаження на стіни.

Сьогодні вже заливається бетонний пояс, який має укріплювати несучі стіни. Тож незабаром, тільки-но надійдуть металокожухи, запрацює і потужний кран, стрілу якого можна бачити здалеку.

Повернімо - всі разом! - 3-му корпусу його молодість...

В. Обрамбальський

КОЛЕКТИВИ

КАФЕДРА: НАРІЖНИЙ КАМІНЬ ВИШУ

Фразу про те, що сім'я - основна ланка суспільства, пам'ятає чи не кожен представник старшого покоління. Як і те, що на неї покладаються певні завдання і функції. Сім'я і сьогодні для більшості залишається головною цінністю і опорою.

Щось схоже можна (та й слід!) сказати про кафедру - основну ланку життєдіяльності будь якого вишу. Від того, чим живе кожна з 124 кафедр університету, залежить і його обличчя в цілому, і реалізація всіх планів та задумів, окреслених в програмі розвитку університету "Голосівська ініціатива 2012". Тож не даремно значні сподівання керівництво вишу і поклало на довгоочікувану нараду із завідувачами кафедр. Як зазначив ректор С.М. Ніколаєнко, основна її мета - діалог, який дозволить почути один одного.

Про стан та перспективи розвитку кафедр вишу за основними напрямками діяльності інформували прорек-

тор з навчальної і виховної роботи С.М. Кваша. Він звернувся до статей 33 та 25 Закону України "Про вищу освіту", які чітко визначають місію цих підрозділів та обов'язки їх керівників. Мова також йшла про аналітичні показники, характеристики навчального процесу, якісний науково-педагогічний склад. До речі, в колективі університету сьогодні працюють 241 доктор та 918 кандидатів наук.

Серед найбільш потужних за кадровим складом - кафедри біохімії тварин, якості і безпеки сільськогосподарської продукції імені академіка М.Ф. Гулого, економіки підприємства, педагогіки, управління земельними ресурсами, ґрунтознавства та охорони ґрунтів імені професора М.К.Шикіли та інші. Також аналізувався віковий ценз кафедр, гендерні показники, кількість дисциплін, які викладаються англійською мовою. А ще - атестовані електронні навчальні курси. Не забули і про наукову діяльність

кафедр, підготовку іноземних студентів, спортивно-масову роботу.

Сергій Миколайович навів результати соціологічного опитування завідувачів кафедр, проаналізував сильні і слабкі сторони роботи, можливості та загрози університету. Також сформульовано пропозиції з удосконалення навчального процесу. Серед них - покращення матеріально-технічної бази, практичної підготовки студентів, збільшення кількості англійських груп і дисциплін, які викладаються англійською, електронних навчальних курсів, комп'ютерних класів. Особливо ж уваги потребує професійно-практична підготовка викладачів.

Всі ці питання викликали великий інтерес, який переріс в жваве обговорення. Участь у ньому взяли професор Д.Г. Войтюк, завідувачі кафедр автоматичної та робототехнічних систем ім. академіка І.І.Мартини-

Закінчення на стор. 6

НАРОД І АРМІЯ

ЧЕСТЬ ОФІЦЕРСЬКУ
НЕ ЗГАНЬБИЛИ

На момент, коли готувався цей номер "Університетського кур'єра", випускник факультету механізації сільського господарства капітан міліції Василь Беліков вже повернувся із тривалого від'їждження в зону АТО. Наш кореспондент зустрівся з ним.

— Скажу відразу: у бойових діях ми участі не брали. Бо задача перед нашим підрозділом ДПС стояла інша - забезпечення громадського порядку, супровід в зоні АТО колон, відвідалних осіб.

Бачили багато, та далеко не про все можна розповісти, ми ж бо носимо погони. Скажу єдине: честь офіцерську ми не зганьбили. У від'їждженні в Донецьку і Луганську області виїздили на своїх службових автівках. Ім там добряче дісталося!.. Адже доріг як таких немає. Після проходження бронетехніки вони нагадують місцями добре утрамбований путівець... А по них же пересуватися треба було зі швидкістю не менше 100 кілометрів на годину, не те що зупинитися на хвилину, щоб не "впіймати" кулю снайпера чи "подарунок" з гранатомету.

Побували практично у всіх місцях, де точилися бойові дії - у Слов'янську, Краматорську, Сніжню, на горі Карачун і Севур-могили.

Привіз на згадку осколок ракети від "Граду". Краї настільки гострі, що куди там скальпелю!

Колектив у нас там зібрався дружний - ледь не з усієї України. Підтримували один одного, як могли. Там вперше познайомився з закарпатською кухнею - дізнався, що таке банош чи бограч. Цими стравами нас пригощали колеги з Закарпаття. Так що і під кулями можливі свої маленькі радощі. Не мною сказано: війна війною, а обід за розкладом.

Що турбувало? Як там справи вдома. Наприклад, у мого напарника дружина була вагітна... Тож, тільки повернувшись з від'їждження, залишив нас "відписуватися", а сам негайно помчав до неї.

А зараз? Несемо службу, як і раніше. І мріємо, щоб хлопці, які стоять на бойових позиціях, теж повернулися додому живими.

О. Скрипник

На фото. Василь Беліков - перший справа.

БАТЬКО МАЛЕНЬКИХ ДІТЕЙ,
СИН УКРАЇНИ

Хоч цьому хлопцю всього 28, та його можна впевнено назвати Людиною з великої літери. Знаємо його з першого дня, відколи він з'явився у стінах нашого вишу, і став аспірантом нашої кафедри акушерства, гінекології та біотехнології відтворення тварин.

Народився Андрій Турчик у багатодітній сім'ї на Рівненщині, де патріотизм завжди був своєрідною релігією. Вроджений лідер, він з від-

знакою закінчив Млинівський технікум ветеринарної медицини і факультет ветеринарної медицини НУ-БіП України. Ще на першому курсі його обрали головою студради гуртожитку №6. В університеті став майстром спорту з важкої атлетики.

Найсильніша риса його характеру - любов до Батьківщини і рідного краю, патріотизм, національна свідомість, прагнення до справедливості. Саме це і привело Андрія спочатку на Майдан, а далі і в зону АТО. Батько двох ще зовсім маленьких дітей, він, не задумуючись, відправився захищати свою сім'ю і країну. Сьогодні молодший лейтенант Турчик воює на Луганщині.

Співробітники інституту та студенти факультету, більшість яких особисто знають Андрія, постійно цікавляться: чим йому допомогти. А ми знаємо чим, адже постійно підтримуємо зв'язок. Перші кошти вже зібрані та адресно передані нашому герою. Вони пішли на необхідне військове спорядження і придбання похідної пічки - "буржуйки". В зоні бойових дій вже холодно...

В. Любецький, завідувач кафедри,
С. Деркач, доцент

ЖИВ ЯК ВОЇН.
ЗАГИНУВ ЯК ГЕРОЙ

Смерть продовжує збирати свій кривавий ужинок на Сході України. Тут, в зоні АТО, від ракет і куль терористів та російських посіпак, захищаючи Україну, гинуть краці її сини. Днями в університет надійшла ще одна скорботна звістка. Поліг іще один доброволець з числа наших випускників - колишній студент факультету енергетики і автоматики Олександр Марчук. Яким він залишився в пам'яті тих, хто його знав і любив, розповідає однокурсник загиблого аспіранта кафедри електроприводу і електротехнологій Ярослав Луцак.

— З Сашею ми вчилися на одному курсі, разом пройшли офіцерський вишкіл на університетській військовій кафедрі і отримали спеціальність командира взводу обслуговування і ремонту електрообладнання бронетанкової техніки. Взагалі наша спеціальність передбачає роботу в тилу. Самі розумієте - ми електрики, тож повинні займатися ремонтом машин. Але коли на Сході країни розпочалася АТО і Сашко одним з перших, ще в березні, добровольцем пішов воювати, він попросився на передову і став командиром взводу БМП та заступником командира роти. А коли сили АТО почали нести втрати і штат скоротився втричі, він

отримав звання лейтенанта і почав командувати ротою.

Все своє життя Сашко бачив себе тільки в армії - мріяв про професію військового. Ця мрія сформувалася у нього ще в дитинстві, адже виховувався майбутній герой у сім'ї військового. Батько, який був для нього незаперечним авторитетом та взірцем для наслідування, все життя віддав військовій службі і досі служить за контрактом прапорщиком у Новоград-Волинському. От і своїх синів Григорій Марчук виховав справжніми чоловіками - молодший Богдан теж обрав військову стежку.

Зі спогадів бійців Сашкового взводу вдалося дізнатися про останню добу його життя.

Напередодні того фатального дня лейтенант Марчук добровільно визвався піти на переговори до сепаратистів. Пішов один. З тих перемин йому вдалося повернутися живим. Хоча і довелося стикнутися не з ополченнями, а з добре підготовленими російськими спецназівцями. А потім настав ранок 2 вересня, коли в БМП, на якій їхав і Сашко, влучив снаряд. Машина втратила керування і зірвалася в яр. Лейтенант

Марчук врятував 8 чоловік екіпажу - просто викинув з машини. Але сам вистрибнути не встиг, 13-тонна БМП перевернулася та поховала його під собою...

Бойові товариші як один говорять, що воював і загинув Сашко як герой. Зараз очікується посмертне присвоєння йому звання старшого лейтенанта та нагородження орденом Богдана Хмельницького III ступеня.

Досі не віриться, що Саші - веселого, жартівливого активіста, без якого не обходився жоден студентський захід, - вже немає з нами. Він завжди був сильним і вольовим, мав бійцький характер, тому і прозвали його Воїн. Навіть одружився примудрився в День захисника Вітчизни. А тепер у його дружини Альзори залишилися лише спогади про ті щасливі дні та гордість за коханого, який жив як Воїн. І який загинув як Герой...

І. Білоус

ДОПОМОГА 12-МУ БАТАЛЬЙОНУ

Днями активісти громадських об'єднань "Спільна країна" і "Генерація ді" та школи танців "Київ Арт Тайм" провели благочинний концерт "Часточку серця - війську України!". В столичному парку ім. М. Островського діти також малювали малюнки і робили обереги для захисників України.

— Ми щодня із завмиранням серця стежимо за новинами з зони АТО, - говорять художні керівники школи танців Леся Готовкіна і Світлана Прокіпчук. - Ми жінки, ми не можемо воювати. Але не можемо й залишитися осторонь. У деякого з дітей нашого колективу батьки воюють. Якщо кожен з нас віддасть часточку свого серця і надасть посильну допомогу армії - Україна обов'язково перемаже.

— Коли чоловік на передовій, нам залишається тільки сподіватися та вірити, що молитва і янголяток, зроблене дитячими руками, допоможуть уберегти його в бою, - сказала одна з учасниць акції.

Частина допомоги відправлена на передову - бійцям 12-го батальйону територіальної оборони, в

якому служить наш колега, а нині лейтенант Збройних Сил України Євген Канарський, частина - передана на ремонт і бронювання машин з ініціативи "АТО-гараж".

— Ночами на Донбасі вже досить холодно, бійці починають хворіти. Теплі речі й противірусні препарати для них зараз дуже необхідні, - відзначив Олексій Волков, один з керівників волонтерів з "Генерації ді". Тож під час благодійного концерту збирали кошти і для закупівлі теплих речей для бійців 12-го батальйону.

Вантаж з допомогою та дитячими малюнками нашим хлопцям вже прибув на передову. Дякуємо за це нашому перевізнику Олегу "ДСС".

Найближчим часом планується наступна акція, цього разу присвячена допомозі сім'ям наших героїв. Слідкуйте за анонсами на www.facebook.com/ChastkaSertsya.

А. Осьмак,
провідний спеціаліст редакційно-видавничого відділу, волонтер

КОЛЕКТИВИ

КАФЕДРА:
НАРІЖНИЙ
КАМІНЬ ВИШУ

Закінчення. Поч. на стор. 4

ненка В.П. Лисенко, української, англійської і латинської мов імені М.О. Драй-Хмари А.М. Безпаленко, директор природничо-гуманітарного ННІ В.А. Копілевич.

На створення умов вільного доступу студентів до електронних версій навчальної, наукової і методичної літератури, виданої співробітниками університету, звернула увагу директор наукової бібліотеки Т.С. Кішак. Професор І.З. Майданюк розкрила роль і значення кафедри культурології, яку вона очолює, у системі виховної роботи.

Діяльність підпорядкованих їм кафедр у рамках виконання програми розвитку університету "Толосівська ініціатива - 2020" розкрили М.О. Захаренко, А.Д. Балаєв, І.В. Охріменко, В.С. Ловейкін, В.Й. Любецький.

Про науково-дослідну роботу, підготовку аспірантів, впорядкування напрямів досліджень та визначення серед них пріоритетних проінформував перший проректор І.І. Ібатулін. Окрім іншого, він зазначив, що поки випускники не будуть затребуваними на ринку праці, університет не стане успішним. А на це впливає базова підготовка абітурієнта, рівень викладачів і, звісно, стан матеріально-технічної бази. А ще - що якісна підготовка фахівців неможлива в колективі, де допускають нестатутні відносини. Тож всім нам слід бути нетерпимими до будь-яких їх проявів.

Наше майбутнє - в наших руках, підвів підсумок зустрічі ректор. Потрібно суттєво поліпшувати профорієнтаційну роботу. Адже наступного року державне замовлення на підготовку фахівців формуватиметься за іншими підходами та залежатиме від середнього балу ЗНО тих, хто прийшов в університет. Тому Станіслав Миколайович вкотре наголосив на важливості традиційних зустрічей випускників, підготовчих курсів. В центрі уваги - якість навчання, робота бібліотеки, організація виробничих практик тощо. Результати соціологічного опитування, які навіть очільник університету, підтверджують, що це турбує і все студентство вишу.

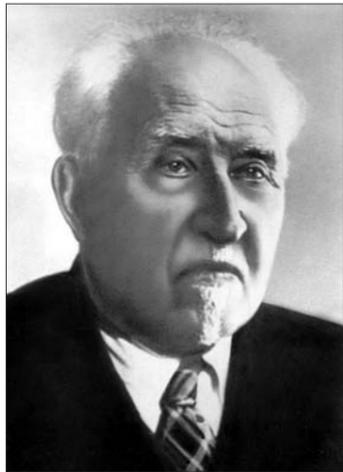
Тож робота знайдеться всім. Питання №1 - реанімувати й осучаснити бібліотеку, науковий парк, серйозно поставитися до дистанційного навчання. Необхідно змінити підходи до організації практик та міжнародної діяльності. На кафедрах повинні панувати дисципліна та порядок, підтримуватися творчий навчально-дослідницький процес та індивідуальна робота з кожним викладачем і аспірантом. І при цьому у стосунках мають домінувати моральність, духовність, чесність та порядність.

О. Наконечна

ЛЮДИ ТВОЇ, УНІВЕРСИТЕТЕ

ЗАСНОВНИК НАУКОВОЇ ШКОЛИ
АГРОХІМІКІВ І ФІЗІОЛОГІВ РОСЛИН

Витовнилось 140 років від дня народження видатного вченого-агрохіміка і фізіолога рослин, доктора сільськогосподарських наук, академіка АН УРСР професора О.І. Душечкіна.

Олександр Іванович народився у сім'ї селянина-лоцмана с. Опеченський Рядок Боровицького повіту Новгородської області де у місцевій сільській школі і отримав початкову освіту. І хто б там тоді знав, що виросте цей сільський хлопчак у всесвітньовідомого вченого! У 1897 р. закінчив природничо-історичне відділення фізико-математичного факультету Петербурзького університету, де спеціалізувався у галузі агрохімії під керівництвом О. В. Советова, першого у Російській імперії доктора наук землеробства. Його педагогами були В. В. Докучаєв, О. В. Советов, О. М. Бекетов, В. М. Меншуткін, О. С. Фамінцин, П. Ф. Лесгафт та інші видатні вчені того часу.

Після закінчення університету О.І. Душечкін удосконалював свої знання з хімічної технології та органічної хімії у Цюрихському політехнічному інституті (Швейцарія) та інших наукових центрах Європи. Повернувшись на батьківщину у 1899 р., він працює хіміком у лабораторії Департаменту митних зборів. Однак у грудні цього ж року за участь у роботі неформальної соціал-демократичної літературної групи був заарештований і після семи місяців ув'язнення висланий на два з половиною роки під нагляд поліції в рідні краї - Новгородську губернію. А щоб і надалі "неповадно було", йому заборонили проживати в столичних містах чи

губерніях Росії. І в 1903 р. О.І. Душечкін назавжди переїздить до Києва, де і працював до кінця свого життя.

Свою діяльність він розпочав у лабораторії технології Київського політехнічного інституту і одночасно влаштувався агрохіміком у лабораторії дослідних полів Київської дослідної сільськогосподарської станції Всеросійського товариства цукрозаводчиків. Тут він вивчає динаміку фосфору й азоту у зв'язку з біологічними процесами у ґрунті, надходження поживних речовин у цукрових буряках, процеси нітрифікації у ґрунті. У 1915 р. бере активну участь в організації Київської обласної сільськогосподарської дослідної станції, де був завідувачем відділу агрохімії до 1930 р., і водночас з 1920 р. був обраний доцентом агрономічного відділення КПІ.

У 1923 році, коли був створений Київський сільськогосподарський інститут, за ініціативою О.І. Душечкіна засновали першу в колишньому СРСР кафедру агрохімії, яку він і очолював до 1956 р. Працюючи у вищій школі, О.І. Душечкін був одним з організаторів сільськогосподарських науково-дослідних установ в Україні. З 1921 він - голова Київського обласного управління з дослідної справи, ще за сім років очолює Центральну агрохімічну лабораторію Наркозему УРСР (Український НДІ агрохімії та ґрунтознавства - нині ННЦ "Інститут землеробства" НААН України). У 30-ті роки став професором, доктором сільськогосподарських наук - за сукупністю наукових робіт без захисту дисертації.

В роки Другої світової війни КСГП був евакуйований до Алма-Ати (Казахстан) і увійшов до складу Казахського с/г інституту. О.І. Душечкіна було призначено тут завідувачем кафедри агрохімії.

ПАМ'ЯТЬ
ЯК ВИМІР ЖИТТЯ

Нещодавно учні та послідовники знаного вченого-ентомолога М.П. Дядечка з НУБІП України, Інституту захисту рослин, Інституту енергетичних культур та цукрових буряків НААН України вшанували пам'ять вчителя.

Понад шість десятиліть свого життя заслужений діяч науки і техніки України, доктор біологічних наук, професор, людина великої світлої душі М.П. Дядечко присвятив улюбленій справі - розвитку ентомологічної науки, зокрема вивченню динаміки чисельності корисних та шкідливих комах в агроценозах, розведення та застосування корисної ентомофауни, розробці засад біологічного методу захисту рослин як екологічної основи підвищення врожайності та якості сільськогосподарських культур.

Під його науковим керівництвом за майже тридцятилітню діяльність на факультеті захисту рослин дипломи отримали понад 200 спеціалістів для сільськогосподарства та науки України і багатьох країн Азії, Африки, Центральної та Південної Америки. Школу вченого пройшли 5 докторів та 98 кандидатів наук. Успіхи на науковій та педагогіч-

ній ниві забезпечили йому заслужений авторитет і повагу в широких колах як вітчизняних, так і вчених та педагогів багатьох країн світу

Ім'я М.П. Дядечка сьогодні носить кафедра ентомології. До 100-річчя з дня народження вченого проводилися "Ентомологічні читання пам'яті професора М.П. Дядечка", а до 70-річчя заснування кафедри - "Круглий стіл" "Вклад Миколи Платоновича Дядечка в розвиток ентомологічної науки".

Про становлення Миколи Платоновича як науковця згадує провідний науковий співробітник Інституту захисту рослин НААН України М.В. Круть.

— М.П. Дядечко сформувався як висококваліфікований вчений в Інституті захисту рослин НААН України, де працював у 1947-1968 роках.

Набутий там досвід вченого та організатора науки професор М.П. Дядечко використовував у по-

1944 році він повертається в Україну, де його обирають академіком АН УРСР, бере активну участь в організації Інституту фізіології рослин і агрохімії. Будучи його директором (1946-1953 рр.), О. І. Душечкін одночасно керує кафедрою агрохімії в КСГП. І в той же час бере активну участь у роботі наукових товариств: очолює Українське відділення Всесоюзного хімічного товариства ім. Д. І. Менделєєва, входить до складу оргкомітету Українського ботанічного товариства поряд з іншими відомими вченими, як Д. К. Зеров, Я. В. Ролл, О. О. Табунський, І. М. Толмачов, М. Г. Холодний, П. А. Власюк.

Йому притаманна широка палітра творчості, недаремно ж у науковому доробку вченого понад 200 наукових праць. В них Олександр Іванович багато уваги приділяв питанням використання мінеральних добрив, запропонував диференційовану систему приготування, зберігання і використання гною залежно від типу ґрунтів й запасів гумусу та поживних речовин у зонах УРСР.

Заслуги О. І. Душечкіна в науковій, науково-педагогічній, педагогічній та громадській діяльності відзначено високими урядовими нагородами колишнього СРСР, а за складання карти ґрунтів і монографію "ґрунти України" йому присуджено премію ім. В. В. Докучаєва. Але не в нагородах він вбачав головне, а в поколіннях агрономів, агрохіміків та ґрунтознавців, які виховав.

У березні 1983 р. на фасаді будинку Інституту фізіології рослин АН УРСР О. І. Душечкіну було встановлено меморіальну дошку. Виступаючи на урочистостях, тодішній віце-президент АН УРСР академік К. М. Ситник і директор інституту член-кореспондент АН УРСР (нині академік НАН України) Д. М. Гродзин-

ський наголосили: надзвичайно важливо пам'ятати таких людей, котрі стояли біля джерел нашої вітчизняної науки. Водночас пам'ятна дошка нагадує молодому поколінню, що тут формувалась потужна наукова школа, яка зростила для України справжніх науковців і педагогів.

Багато років у Національному університеті біоресурсів та природокористування України функціонує кафедра агрохімії та якості продукції рослинництва, якій, на прохання колективу, присвоєно ім'я О. І. Душечкіна. Нині її очолює відомий вчений, член-кореспондент НААН України А.В. Бикін.

Завдяки бібліотечним фондам наукової бібліотеки університету її співробітники - головний бібліограф Л. Сідько та автор цих рядків - підготували до ювілею біобібліографічний покажчик О. І. Душечкіна. Нам дуже допомогло у цій роботі довідкове видання академіка П.А. Власюка "Академік Олександр Іванович Душечкін", що вийшло в 1968 році. Учень та продовжувач справи Олександра Івановича, його автор досить широко висвітлив основні етапи життя і діяльності, дав майже повний перелік наукових праць, науково-популярних статей, заміток, тезисів О. І. Душечкіна.

Для уточнення всіх вихідних даних робіт ми розшукали їх у фондах нашої бібліотеки та в бібліотеці ННЦ "Інститут землеробства" НААН України. Тут зберігся щотижневий сільськогосподарський і економічний журнал "Хозгоспост", де О. І. Душечкін з 1906 по 1912 роки надрукував більше 80 статей.

І. Григорюк,
член-кореспондент НАН України,
Л. Положенко,
зав. інформаційно-бібліографічного відділу наукової бібліотеки

дальший науково-педагогічній роботі в нашому університеті, вірніше, тоді ще Українській сільськогосподарській академії.

— Я був студентом 2-го курсу, коли деканом нашого факультету в 1972 році став Микола Платонович, - згадує доцент М.М. Плиська. - Спочатку викладачі й, звісно, студенти дещо з острахом сприйняли це призначення. Адже в колектив прийшла нова людина. Та незабаром всі сумніви розвіялися, бо інтелігентність, толерантність, вміння вислухати, особливо студентів, було його чи не головною рисою характеру. Микола Платонович завжди відстоював інтереси молоді, рішуче боровся проти "самоді-

яльності" окремих викладачів. Наприклад, один з викладачів генетики намагався на нашому курсі замість заліку зробити екзамен. Звичайно, до цього ми не були готові. Микола Платонович рішуче став на бік студентів. І таких прикладів можна навести чимало. Пізніше, коли і я вже став деканом рідного факультету, завжди сповідував цю життєву позицію...

Виміром людського життя є пам'ять. На традиційній зустрічі випускників мої однокурсники з особливою вдячністю згадували нашого декана Миколу Платоновича.

Л.Юценко,
завідувач кафедри ентомології

ВІТАЄМО!

ВІДЗНАКИ АКАДЕМІЇ

Відбулася XV міжнародна науково-інтернет-конференція "Науково-технічні засади розробки, випробування та прогнозування сільськогосподарської техніки і технологій", присвячена 80-річчю з дня народження академіка Леоніда Погорілого - видатного вченого, фундатора випробувань сільськогосподарської техніки в Україні.

У рамках роботи конференції пройшло засідання відділення агропромислового інжинірингу Академії інженерних наук. На ньому виступив її президент П.М. Таланчук. Він також повідомив, що нещодавно

рішенням академії встановлено її відзнаку - медаль імені академіка Леоніда Погорілого "За вагомий внесок у розвиток аграрної інженерії". Цю нагороду за № 1 він і вручив член-кореспонденту НААН України професору Д.Г. Войтоку.

Зараз відділення налічує 40 членів. А нині до їх числа, вже як член-кореспондент АІНУ, приєднався доцент кафедри сільськогосподарських машин та системотехніки ім. акад. П.М. Василенка О.О. Броварець.

Н.Чехлова

БІОРЕСУРСИ

НА ВОДНИХ ПЛЕСАХ УКРАЇНИ

На рибогосподарському факультеті ННІ тваринництва та водних біоресурсів при кафедрі загальної зоології та іхтіології активно працює навчально-науково-виробнича лабораторія біопродуктивності водойм та рибогосподарської екології.

Її співробітники періодично виконують держбюджетні теми. Одна з них, нещодавно завершена, стосувалася прогнозування стану іхтіофауни, управління рибопродуктивністю та екологічної паспортизації водойм комплексного призначення. Наші науковці розробили та погодили з науково-методичною радою Державного агентства рибного господарства дві методичні збірки.

Щорічно за госпдоговорами з рибницькими організаціями різних регіонів України (і за їх рахунок) досліджуються 15-20 водойм комплексного призначення. Ми розробляємо для них науково-біологічні обґрунтування, режими рибогосподарського використання, екологічні паспорти. Роботи носять комплексний характер: збір та аналіз гідрохімічних проб води, дослідження фітопланктону, зоопланктону, бентосу та стану іхтіофауни. Результати досліджень заносяться в електронну базу даних, обробляються статистично та лягають в основу наукових публікацій, кандидатських та докторських дисертацій.

Вагомим аспектом є виявлення впливу ГЕС на іхтіофауну водосховищ. У 2013-2014 роках наші науковці та студенти побували на Стеблівському, Корсунь-Шевченківсько-

му, Звенигородському, Гордашівському, Лоташівському, Яблунівському, Коропецькому та Косівському водосховищах. Останнє є модельним: експедиційні роботи тут проводяться постійно. В цьому році тут працювали дві експедиції - за участю студентів, магістрів та аспірантів на чолі з директором ННІ В.М. Кондратюком, деканом факультету - рибогосподарського Р.В. Кононенком, технології виробництва та переробки продукції тваринництва М.В. Себою та автором цих рядків.

Такі ж багаторічні дослідження ведуться в Шацькому національному парку, звідки буквально днями повернулася чергова експедиція кафедри.

За результатами цих досліджень щорічно захищаються 10-15 магістерських робіт. Тільки у минулому році кандидатську дисертацію захистив О.В. Дегтяренко та пройшли передзахисти ще три.

Госпдоговірна тематика дає можливість щорічно залучати в бюджет університету 50 - 70 тисяч гривень, за рахунок чого удосконалюється матеріально-технічна база лабораторії та підвищується рівень наукових досліджень.

П. Шевченко, завідувач кафедри загальної зоології та іхтіології

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

"POLAINE STORY"

Цікавим і пізнавальним для науково-педагогічних працівників та студентів факультету комп'ютерних наук і економічної кібернетики і ННІ післядипломної освіти виявилася участь у міжнародному проєкті "Колективна робота студентів з виконання навчальних проєктів засобами інформаційних технологій".

Головними подіями цього проєкту, задуманого ще рік тому з метою більш тісного співробітництва з центром дистанційної освіти Вроцлавського природничого університету (Польща), стали дистанційний етап роботи над колективним навчальним проєктом, воркшоп у Вроцлаві та семінар у НУБіП України. Основним завданням дистанційного етапу було створення комп'ютерної логічної гри-квесту "PolainStory" з використанням комунікативних онлайн інструментів та відпрацювання методів колективної розробки програмного продукту. Оскільки робота над проєктом розпочалася задовго до безпосередньої поїздки до Польщі, в нагоді стали і додатки компанії Google, і Skype, і Facebook та ще багато різних інструментів.

Командна робота організувалася змішаними групами, кожна з яких мала чітке завдання. Лідером команди від нашого факультету був магістр Віталій Линець, головними програмістами проєкту - студент 3-го курсу напряму підготовки "Комп'ютерні науки" Максим Гавлович та Якуб Корепта з ВПУ. Сюжетну зв'язку гри від нашого університету створювали старшокурсники Юля Царенко та Оля Голячук, які опанували економічну кібернетику. Як результат - якісний і цікавий продукт і, звичайно, море позитивних вражень. Під час студентського воркшопу у Вроцлаві було презентовано комп'ютерну гру та обговорено методи і засоби організації колек-

тивної роботи, а також перспективні проєкти. Слід відзначити, що паралельно у Вроцлаві пройшла ще одна знаменна для нас подія - I міжнародна науково-практична конференція "Електронне навчання в природничих університетах", участь у якій взяли О.Г. Глазунова, Н.А. Демешкант, О.М. Ткаченко, О.Г. Кузьмінська, М.В. Мокрієв. НУБіП України разом з Вроцлавським та Варшавським університетами наук про життя став засновником та організатором цієї конференції. Продовженням спільної праці став візит-відповідь делегації з Польщі до нашого університету. Три дні у рамках заключного семінару тривали майстер-клас "Технології колективної

роботи при виконанні наукових проєктів: співпраця у JeSam" і семінар "Методика колективної роботи з використанням дистанційних технологій". Команди студентів з Вроцлава та НУБіП України з радістю долучилися до цих заходів і презентували мобільну версію гри під назвою "PolainStory" (режим доступу: <http://pda.polain.pixub.com/>). Важливо також, що більша частина робочого процесу була організована іноземною мовою, тож студенти і викладачі мали можливість поліпшити свої навички спілкування англійською.

О. Глазунова,

декан факультету комп'ютерних наук і економічної кібернетики

БІЛЯ САМОГО СИНЬОГО ЧОРНОГО МОРЯ

У рамках III міжнародної наукової конференції "Україна-Болгарія-Європейський Союз: сучасний стан і перспективи", що відбувся у Болгарії,

науковці нашого університету професор Н.М. Вдовенко (кафедра глобальної економіки), доценти Н.М. Давиденко та І.М. Титарчук (кафедра фінансів і кредиту) відвідали Варненський економічний університет.

Він розвиває співробітництво з 70 іноземними університетами, учасник проєктів за різними програмами - ERASMUS, CEEPUS, TEMPUS. За свою 93-річну історію Варненський економічний університет підготував

більше 110 тисяч фахівців (що цікаво, саме стільки ж їх закінчили наш університет! - *Ред.*). Сьогодні тут навчаються 13 тисяч болгарських та іноземних студентів.

Н.М. Вдовенко виступила з доповіддю "Регуляторна політика держави та механізми її реалізації" в аграрному секторі економіки", актуальна тема якої викликала жвавий інтерес учасників конференції.

Наши кор.

КОЛЕКТИВИ

З ПРОФЕСІЙНИМ СВЯТОМ!

Цей колектив цілком заслужено може приймати вітання двічі на рік. Перший - на 8 березня, бо на сто відсотків складається з жіноцтва. Але зараз він приймав вітання з нагоди професійного свята - Всеукраїнського дня бібліотек. Цим жінкам, як це не дивно звучить в реаліях сьогодення, можна позаздрити: їх життя проходить серед кращого, що створе-

но людським розумом і відображено в книгах.

- Історія нашої наукової бібліотеки - це частина біографії Національного університету біоресурсів та природокористування України, що пройшла всі основні періоди розвитку і становлення вищу, - говорить директор наукової бібліотеки Т.С. Кішчак. - І де б сьогодні не проходили якісь виставки чи презентації, до їх підготовки обов'язково

залучаються мої колеги. Бо хто краще за них знає історію університету?

- Тишу просторих залів навіть сьогодні не буде порушено, не буде гучних слів, проте буде тиха вдячність за вашу важливу і корисну працю, - такими словами вітав колектив бібліотеки ректор С.М. Ніколаєнко. - Ви живете у світі безцінних скарбів - зберігаєте праці класиків, записки мандрівників, напрацювання талановитих учених, - і вже цим можна пишатися і насолоджуватися...

Д. Рудень

ЖИТТЯ ЯК ЗАХОПЛЕННЯ

ДВЕРІ... В КАЗКУ

Закінчення. Поч. на стор. 1

А власне у музейних експозиціях представлені цілі скелети не тільки звичайних для нас тварин, а й екзотичних - жирафа, білого носорога, мавп різних видів, птахів тощо. Всі експонати оригінально змонтовані на художньо оформлених дошках в оточенні написаних маслом та різьблених картин.

Мимоволі дивуєшся: звідки можна було взяти такий матеріал і в такій кількості? Вражає різноманітність гомологічних кісток, що ще раз підтверджує мудрість природи, яка у філогенезі тваринного світу творила чудеса. Таку собі казку тваринного світу. Вся експозиція має зоологічну систематику. Слід зазначити, що кафедра давно підтримує добрі стосунки з Київським зоопарком, ледь не жодна вибравува на чи загинула там тварина не оминувала долі музейного експонату.

Без перебільшення, головним творцем музею є завідувач кафедри професор О.П. Мельник. Кафедра була для Олега Петровича другим рідним домом ще зі студентських років.

Його організаторський талант допомагає зацікавити і залучити до роботи талановитих студентів, які охоче допомагають у вільні від занять години. Два, а то й три студентських покоління вже отримали дипломи і працюють, та частка їх душі і таланту залишилася тут, у кафедральному музеї.

Оригінальні рисунки Оксани Мусієнко оживили, набирали повноти в горельєфах під умілими руками Сергія Шукіна, Юрія Бірука, Вадима Бровка, Сергія Мельника. До речі, саме Олег Петрович навчав хлопців мистецтву різьблення по дереву. Сьогодні ж колишню студентку-художницю поважно кличуть Оксаною Петрівною і працює вона за

фахом на Кіровоградщині. Вадим Васильович - поважний спеціаліст ветеринарної клініки "Зоосвіт" у київському передмісті Вишневі.

І сьогодні в майстерні О.П. Мельника теж працюють допитливі добровольці - малюють, вирізають горельєфи, допомагають виготовляти скелети, роблять аплікації тощо. На місці Оксани прийшла четвертокурсниця Саша Кисла, яка вималює тваринний світ і сюжетні з мисливського життя.

А я прийшов сюди ще на першому курсі, - розповідає її колега Віктор Лисанський. - Просто цікаво було. Дивився, як хлопці малюють, різьнуть, і потихеньку й самого "затягло". І хоча вчитися на факультеті досить складно, та разом з Русланом Палащенком завжди знайдемо вільну годину, аби попрацювати тут...

О.П. Мельник підтримує зв'язки з випускниками і з далекого зарубіжжя, завдячуючи їм новими цінними експонатами. Так, Екберто Руєдо Гаррідо з Колумбії подарував музею скам'янілий амоніт віком 600 млн років, Савас Саведас з Кіпру привіз труп колючої акули. Проте перевершив всіх колишній наш студент, а нині громадянин Австралії О.В. Волубуєв. Його стараннями експозицію поповнили щелепи, серце і хвостовий плавець акули мако, череп гупера, скелет нязького кузу тощо.

Ось так - з миру по нитці - і створювався цей музей: все тут зроблене завдяки ентузіазму людей, їх щирій благодійності.

У Олега Петровича завжди повнісінько задумок, які він намагається реалізувати. Так, як було колись з монтажем 26-метрового скелету синього кита. До речі, маса тіла тварини за життя становила 140 т. Такого в Україні немає в жодному музеї! Цей експонат має досить довгу історію, але так би й залишився лежати купою кісток, якби не потрапив на очі Олегу Петровичу. От тільки завеликий він для нинішніх приміщень кафедри і музею.

Інша ж задумка не менш цікава, але більш трудомістка. У центрі морфологічного корпусу є така собі "криниця" під відкритим небом. Олег Петрович ось вже стільки років мріє: зробити над нею прозоре покриття і розмістити там нові експозиції музею. Того ж таки кита. І, схоже, таки доб'ється свого. Ректор С.М. Ніколаєнко, вперше віддавши кафедру, схильний підтримати ідею її невгамовного завідувача.

В. Обрамбальський

СПОРТ

Вперше в історії НУБіП України стартувала університетська спартакіада - 15-борство, мета якої - визначити універсального спортсмена серед викладачів та співробітників. Протягом трьох днів вони змагалися за звання кращого.

- Такі змагання - моя давнішня, ще з часів деканства на економічному факультеті, мрія, - говорить проєктор з навчальної і виховної роботи С.М. Кваша. - І покликані вони не лише виявити кращих спортсменів, а й допомогти згуртувати колектив, краще пізнати один одного. А це допоможе в подальшій спільній роботі. Та мрія, можливо, так би й залишилася мрією, якби не авіапереліт із Стамбула до Тегерана, куди летів у службових справах. На борту "Боїнга" якраз демонструвався фільм про двох братів: аби втішити матір, вони влаштували "внутрішньосімейний" турнір з кількох видів спорту, з яких вважали себе майстрами. Власне, і механізм визначення кращого спортсмена почерпнув звідти ж, додавши до нього університетські реалії...

Наступне питання - як зацікавити зайнятих людей? Воно вирішилося неочікувано легко. Назустріч новому починанню пішли з радістю, і колектив зібрався швидко. А далі - справа техніки. Визначилися з формою, термінами і порядком визначення кращого.

На вибір учасникам запропонували 25 видів спорту, з яких кожен міг обрати особисто для себе десять. Найбільш часто повторювані склали ще п'ятірку. Так і народилася нова університетська спартакіада з 15-борства. Участь у ній зголосилися взяти 24 чоловіки з адміністрації університету, деканатів факультетів, профспілкової кафедри фізичного виховання, військової підготовки та ряду інших.

А тепер, власне, про перебіг подій і переможців.

26 вересня. Перший день змагань. У програмі - настільний теніс, дартс та плавання вільним стилем.

Настільний теніс: 1-ше місце - проєктор з навчальної і виховної роботи Сергій Кваша, 2-ге - аспірант ННІ лісового і садово-паркового господарства Микола Кутя, 3-ге - заступник голови профспілкової організації студентів та аспірантів Микола Булачок.

Дартс: 1-ше місце - доцент кафедри світового сільського господарства та адміністративного ме-

“ЧЕМпіОНАМИ СТАЮТЬ НА МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВИХ...”

неджменту Павло Кроп, 2-ге - заступник декана факультету аграрного менеджменту Олександр Новак, 3-ге місце розділили доцент кафедри фізичного виховання Сава Бринзак та директор студентського містечка Дмитро Калініченко.

Плавання. 1-ше місце - в.о. завідувача кафедри фізичного виховання Вадим Тищенко (з результатом 34,31), 2-ге - заступник декана лісогосподарського факультету Олександр Соваков (35,12), 3-ге - Сава Бринзак (37,08).

27 вересня. Другий день змагань. У програмі - стрільба з дрібнокаліберної зброї, біг на дистанцію 100 м, метання тенісного м'ячика, футбол, стрибки з місця в довжину, волейбол, баскетбол і гандбол.

Стрільба: 1-ше місце - Вадим Тищенко (з результатом 90), 2-ге - Сергій Кваша (89), 3-ге - декан рибогосподарського факультету Руслан Кононенко (88).

Біг на дистанцію 100 м: 1-ше місце - аспірант технічного ННІ Юрій Росамаха (з результатом 12,5 сек), 2-ге та 3-ге місця розділили завідувач гуртожитку № 4 Євгеній Пугач та аспірант ННІ лісового і садово-паркового господарства Микола Кутя (обидва 12,9).

Метання тенісного м'ячика: 1-ше місце - Євгеній Пугач (з результатом 60 м), 2-ге - старший викладач кафедри фізичного виховання Микола Костенко (58), 3-ге та 4-ге розділили старший викладач кафедри фізичного Сергій Вербицький та асистент цієї ж кафедри Дмитро Магльований (обидва 56).

Футбол (удари в площину воріт): 1-ше місце - тренер збірної НУБіП України з футболу Микола Костенко, 2-ге - Сергій Кваша. Далі розташувалися спортсмени, які показали однаковий результат, - Сава Бринзак, Сергій Вербицький, Олександр Новак та Євгеній Пугач.

Стрибки з місця в довжину: 1-ше місце - Євгеній Пугач (з результатом 2,57 м), 2-ге і 3-ге - Дмитро Магльований і Сава Бринзак (обидва - 2,52).

Волейбол: 1-ше місце - тренер збірної НУБіП України з волейболу Дмитро Магльований, 2-ге - Сергій Вербицький, 3-ге - Дмитро Калініченко.

Баскетбол: 1-ше місце - тренер збірної НУБіП України з баскетболу Сава Бринзак, 2-ге і 3-ге розділили Сергій Вербицький та завідувач кафедри психології Віталій Шмаргун.

Гандбол: 1-ше, 2-ге та 3-ге місця посіли співробітники кафедри фізичного виховання - Микола Костенко, Сергій Вербицький і Дмитро Магльований.

28 вересня. Третій день змагань. У програмі - біг на дистанцію 400 м, шахи, боулінг, більярд.

Біг на дистанцію 400 м: 1-ше місце - Юрій Росамаха (з результатом 59,6 сек.), 2-ге - Євгеній Пугач (1,002), 3-ге - Олександр Соваков (1,017).

Шахи: 1-ше місце - Микола Костенко, 2-ге - Сергій Кваша, 3-ге - Сергій Вербицький.

Боулінг: 1-ше місце - Сергій Кваша, 2-ге - Євгеній Пугач, 3-ге - Микола Костенко. До речі, результат, який продемонстрували призери, навіть для професіоналів дуже високий.

Більярд: 1-ше місце - Сергій Кваша, 2-ге - 4-ге - Дмитро Калініченко, Павло Кроп, Дмитро Магльований.

За остаточними ж результатами трійку лідерів склали представники кафедри фізичного виховання - Микола Костенко, Сава Бринзак і Дмитро Магльований. Звісно, такий результат можна було передбачити, адже, що не кажи, а професійний спортсмен таким і залишиться. Але й ті, для кого спорт не професія, а задоволення і спосіб життя, теж задніх не пасли. Тож решту десятки (окрім Сергія Вербицького, який посів тут шосту сходинку) склали ті, кого сміливо можна віднести до любителів. І це відповідно Євгеній Пугач, Сергій Кваша, Олександр Новак, Дмитро Калініченко, Юрій Росамаха, Віталій Шмаргун.

- Як стають чемпіонами? - ділиться враженнями Микола Костенко. - Однозначної відповіді немає. От в моєму нинішньому випадку після перших чотирьох видів спорту я "пас задніх". А потім прийшла спортивна злість - майстер спорту міжнародного класу я чи хтось інший? Отак, на морально-вольових, і став чемпіоном.

Тож чоловіки своє слово сказали. Черга за жінками?..

І. Білоус

